

"Cüz-ü lâyetecezza zerresinden insana, insandan şems-i şumusa müteselsil mahrutî silsilenin vasatındaki cevher-i feridi, insan-ı mükerremdir." cümlesini izah eder misiniz?

"Cüz-ü lâyetecezza zerresinden insana, insandan şems-i şumusa müteselsil mahrutî silsilenin vasatındaki cevher-i feridi, insan-ı mükerremdir."(1)

Cüz-ü lâyetecezza, maddenin bölünmeyen ve parçalanmayan en küçük yapı taşı demektir. **Şems-i şumus** ise, evrendeki büyük bir yıldızın ismidir ki, buna "**Güneşler güneşi**" unvanı verilmiştir.

Mahruti ise tabanı daire olup, yan kenarları bir noktada birleşen geometrik şekil, koni demektir. **Cevher-i Ferit** ise, bu evrenin en seçkin ve kıymetli meyve ve parçası demektir ki, bu **insan**dır.

Yani cümle şu şekilde izah edilebilir; "**Kainatın en küçük zerresinden tut ta en büyük galaksilerine kadar, bütün kainat silsilesinin ortasındaki en merkezi ve en mümtaz misafiri ve efendisi insandır.**" demektir. Kainatı bir ağaç olarak düşünecek olursak, insan bu ağacın meyve ve neticesidir.

Ayetin ifadesi ile **insan şu kainatın efendisi ve halifesidir ve en mükemmel bir sanattır.** İnsanı bu denli yükselten şey ise, onun mahiyetine takılmış nihayetsiz duygu ve cihazlardır. İnsan bu duygu ve cihazlar sayesinde Allah'ın bütün isim ve sıfatlarını tefekkür ve rasat edebilir.

(1) bk. [Hutbe-i Şamiye](#).